

Länsstyrelsen i Västerbotten
Miljöbalksenheten
901 86 Umeå

Samråd om behovsbedömning och förslag till avgränsning av miljöbedömning för Avfallsplan/Strategi för avfall, grundvatten och giftfri miljö för åtta av länets inlandskommuner

Inlandskommunerna Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Åsele arbetar under 2008 och 2009 med att gemensamt ta fram en ny avfallsplan. Inger Olofsson, Region Västerbotten, har samordnat arbetet enligt en fastställd projekt/organisationsplan.

Avfallsområdet har starka kopplingar till arbetet för en giftfri miljö och grundvatten av god kvalitet. Under arbetet har det framkommit att det kan vara rationellt att samordna arbetet inom dessa tre områden i ett gemensamt planeringsverktyg. Det har bedömts vara en bra lösning för kommuner av inlandskommunernas storlek och struktur. Avfallsplanen kommer därför att utgöras av en samlad strategi för avfall, grundvatten och giftfri miljö.

När en kommun upprättar eller ändrar en avfallsplan eller annan plan ska en process med miljöbedömning göras, om dess genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Miljöbedömning är en process med syfte att integrera miljöaspekter i arbetet för att främja en hållbar utveckling. Processen innebär bland annat samråd och att miljökonsekvensbeskrivning upprättas.

Samråd om planen ska miljöbedömas eller inte, behovsbedömningen, och om avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivning ska ske med berörda kommuner och länsstyrelsen. Kommunerna samråder i lednings- och projektgrupp och nu önskas även länsstyrelsens synpunkter. Förslag till avgränsning har framtagits av Ingela Forsberg och Marina Olofsson som tillsammans med Krister Fjällstedt också upprättar förslag till miljökonsekvensbeskrivning (samtliga anställda på Samhällsbyggnadsförvaltningen, Lycksele kommun.)

Behovsbedömning och avgränsning

För upprättande eller ändring av en avfallsplan krävs i princip alltid en miljöbedömning. Avfallsplanen och genomförande av åtgärdsplanerna syftar till miljöförbättringar inom aktuella områden och bedöms kunna medföra en betydande positiv miljöpåverkan, varför miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning genomförs.

Till en början övervägdes att en miljöbedömning inte skulle behövas, eftersom strategin/avfallsplanen inte tydligt anger nya förutsättningar för kommande tillstånd för miljöfarliga verksamheter/åtgärder som anges i bilaga 1 eller 3 i förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar, eller bedöms medföra betydande negativ miljöpåverkan med hänsyn till kriterierna i bilaga 4 till förordningen. Avfallsplanen medför exempelvis utredning av en hållbar hantering av kommunernas organiska avfall, men inga beslut om nya anläggningar, deponier eller insamlingssystem fastställs direkt genom planen. Miljöpåverkan från sådana åtgärder eller verksamheter bedöms bäst beskrivas och bedömas i samband med kommande tillståndsprövningar.

En miljökonsekvensbeskrivning för strategin ska tas fram och avgränsningen ska samrådats. Syftet med avgränsningen är att miljökonsekvensbeskrivningen ska koncentreras på de miljöfrågor som är mest relevanta där strategin kan medföra betydande miljöpåverkan. Miljökonsekvensbeskrivningen ska vara av rätt detaljeringsgrad och avvägd gentemot bedömningsmetoder, aktuell kunskap, allmänhetens intresse och att vissa frågor bättre bedöms vid andra prövningar. Nedan redovisas den föreslagna avgränsningen.

Metod för avgränsning

Som vägledning för strukturen av avgränsningen har Naturvårdsverkets "Handbok med allmänna råd om miljöbedömningar av planer och program" använts. Muntliga diskussioner har hållits inom kommunernas arbetsgrupp för framtagande av avfallsplanen.

Avgränsning i tid och rum

Avfallsplanen/strategin som ska bedömas har en tidplan för målen fram till 2014. Men de effekter som uppkommer på grund av planens mål och åtgärder kan ge en längre påverkan än så. Därför avses både de kortsiktiga och långsiktiga effekterna av strategin beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att behandla de generella effekterna av strategin inom Lycksele, Norsjö, Malå, Dorotea, Åsele, Storuman, Vilhelmina och Sorsele kommuner.

Material för bedömning

Miljöbedömningen grundas på en sammanställning av befintligt material och befintlig kunskap. Inga särskilda inventeringar, undersökningar kommer att göras. Kommunerna genomför under 2009 en plockanalys med undersökning av avfallets innehåll av förpackningar och farligt avfall. Resultatet tas inte med eftersom miljöbedömningsprocessen hunnit för långt när analysen är genomförd.

De viktigaste problemen i kommunerna

Under arbetet med strategin har ett antal problemområden identifierats:

- Sorteringen av avfall behöver bli bättre både när det gäller returpapper, förpackningar och farligt avfall. Det gäller även kommunernas egna verksamheter.
- Kommunerna tar idag på olika sätt hand om slam från avloppsanläggningar och använder det till jordförbättringsmaterial. Efterfrågan på materialet är dålig och det finns osäkerheter kring den framtida hanteringen, framförallt när det gäller återföring till jord- och skogsmark.
- För närvarande finns ingen bra behandlingsmetod för organiskt avfall i de flesta berörda kommuner. Matavfall från storkök, restauranger och hushåll körs idag till Umeå och Boden för förbränning. Sorsele har ett visst lokalt omhändertagande i form av en storkompost.
- Huvuddelen av de förorenade områden som kommunerna har tillsynsansvar över är inte kartlagda och vissa behöver efterbehandlas.
- Kommunernas insamling, transport, hantering och behandling av avfall bidrar till utsläpp av klimatpåverkande ämnen.
- Vissa kommuner saknar reservvattentäkt och flera större dricksvattentäkter saknar eller har inaktuella vattenskyddsföreskrifter.

Betydande påverkan på olika aspekter

Det finns ingen entydig definition på vad som ska betraktas som betydande miljöpåverkan. Storleken på belastningen (eller förbättringen), hur känslig miljö som utsätts, osäkerhet och komplexitet i påverkan, kumulativa effekter osv. är faktorer som har betydelse för bedömningen.

Tabellen nedan beskriver om strategin efter en övergripande bedömning kan antas medföra betydande miljöpåverkan med avseende på olika aspekter enligt 6 kap 12 § miljöbalken. De aspekter som påverkas betydligt kommer att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Tabell 1. Tabellen visar för vilka aspekter enligt 6 kap 12 § MB som strategin kommer att medföra betydande miljöpåverkan efter en översiktlig bedömning.

Aspekt	Påverkan	Kommentar
Biologisk mångfald	Ja	Utsläpp av farliga ämnen och föroreningar
Befolkning	Ja	Insamlingssystemens användarvänlighet.
Människors hälsa	Ja	Utsläpp av farliga ämnen och föroreningar. Dricksvattenkvalitet.
Djurliv	Ja	Utsläpp av farliga ämnen och föroreningar.

Växtliv	Ja	Återföring av växtnäringsämnen till jord- och skogsbruk.
Mark	Ja	Återföring av växtnäringsämnen till jord- och skogsbruk. Påverkan från förorenade områden.
Vatten	Ja	Påverkan genom beaktande och fastställande av nya vattenskyddsföreskrifter och genom utsläpp av farliga ämnen och föroreningar
Luft	Ja	Utsläpp vid insamling och hantering, särskilt avfallsförbränning.
Klimatfaktorer	Ja	Utsläpp vid insamling och hantering transport, och avfallsförbränning.
Materiella tillgångar	Nej	
Landskap	Nej	
Bebyggelse	Nej	
Forn- och kulturlämningar	Nej	
Annat kulturarv	Nej	

Miljökvalitetsmålen

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en beskrivning av hur relevanta miljökvalitetsmål och andra miljöhänsyn beaktas i strategin.

Strategin bedöms påverka alla 16 miljökvalitetsmål mer eller mindre direkt och indirekt. De miljökvalitetsmål som bedöms påverkas mest av strategin är giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, ingen övergödning, skyddande ozonskikt samt grundvatten av god kvalitet. Påverkan på dessa miljökvalitetsmål kommer att beskrivas mer utförligt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Tabellen nedan visar översiktligt vilka miljökvalitetsmål som bedöms påtagligt påverkas av strategin.

Tabell 2. Tabell som visar bedömningen av vilka miljökvalitetsmål som strategin kommer att påverka betydligt.

Miljökvalitetsmål	Påverkan	Kommentar
Begränsad klimatpåverkan	Ja	Utsläpp vid insamling, transport, hantering och behandling av avfall.
Frisk luft	Nej	Liten påverkan
Bara naturlig försurning	Nej	Förbränning och felaktig hantering av svavelhaltigt avfall.
Giftfri miljö	Ja	Riskklassning av förorenade områden, efterbehandling av nedlagda deponier, ökad sortering av farligt avfall,

		kemikalietillsyn och framtagande av rutiner för kemikalieolyckor.
Skyddande ozonskikt	Ja	Påverkan genom hantering av avfall som innehåller produkter med ozonnedbrytande ämnen t ex kylskåp.
Säker strålmiljö	Nej	Liten påverkan genom hantering av radioaktivt avfall.
Ingen övergödning	Ja	Hantering av avloppsvatten.
Levande sjöar och vattendrag	Nej	Liten påverkan
Grundvatten av god kvalitet	Ja	Påverkan genom direkta och indirekta utsläpp vid hantering, förbränning m.m. Förorenade områden. Vattenskydd
Hav i balans	Nej	Liten påverkan.
Myllrande våtmarker	Nej	Liten påverkan
Levande skogar	Nej	Liten påverkan
Ett rikt odlingslandskap	Nej	Liten påverkan
Storslagen fjällmiljö	Nej	Liten påverkan
God bebyggd miljö	Ja	Strategin utgör planeringsunderlag för utformning av system för avfallshantering. Avfallsmängder
Ett rikt växt- och djurliv	Nej	Liten

Miljökvalitetsnormerna

Strategin bedöms inte medföra någon betydande påverkan på möjligheterna att uppnå gällande miljökvalitetsnormer för buller, fisk- och musselvatten

Miljökvalitetsnormerna för luftmiljö och de föreslagna miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten beaktas i beskrivning av konsekvenserna på aspekter som vatten och luft. Miljökvalitetsnormerna och strategins inverkan på dem kommer mot den bakgrunden inte beskrivas specifikt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Riksintressen, Natura 2000 och områden skyddade enligt 7 kap Miljöbalken

Riksintressen finns för rennäring, naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, mineral, kommunikation, energidistribution samt vindkraft. Strategin bedöms inte påverka riksintressen enligt 3 och 4 kap MB. Inga mark- eller vattenområden kommer att direkt exploateras eller nyttjas. Detta gäller även Natura 2000 områden, nationalparker, reservat, biotopskyddsområden, djur- och växtskyddsområden och strandskyddsområden. Dessa områden beskrivs därför inte i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vattenskyddsområden kommer direkt beröras av strategin och konsekvenserna för dessa medtas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Andra planer och program

I strategin beskrivs kopplingen till andra planer och program som antagits av respektive kommun i särskild bilaga och det medtas därför inte i miljökonsekvensbeskrivningen. De planer och program som beaktas vid framtagande av strategin är t ex kommunernas översiktsplaner, energiplaner/energi- och klimatstrategi, folkhälsopolitiskt program, handikappolitiskt program, ungdomspolitiskt program, näringslivspolicy och lokala program för utveckling och tillväxt.

Alternativ

Miljökonsekvensbeskrivningen ska beskriva rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd.

Ett nollalternativ med utgångspunkt i dagsläget och att inga nya åtgärder eller förändringar vidtas kommer att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen och jämföras med strategiförslaget. Det bedöms inte relevant att ta fram fler alternativ för hela strategin, utan det lämnas till senare prövningar och utredningar. Alternativgenerering kommer att ske bland annat i samband med föreslagen utredning av möjligheter till omhändertagande av kommunernas organiska avfall. Möjligen redovisas enkla översiktliga alternativ för vissa delar i konsekvensbeskrivningen.

Uppföljning

I strategin redovisas hur uppföljning och utvärdering planeras. Detta redovisas i anslutning till miljökonsekvensbeskrivningsavsnittet.

Övrigt

Vissa av de aspekter och miljö kvalitetsmål som beskrivits ovan och som antas påverkas av strategin, kan avföras eller beskrivas mindre omfattande i miljökonsekvensbeskrivningen, om de i ett senare skede visar sig att de inte påverkas av strategin.

Med hänsyn till att miljökonsekvensbeskrivningen integreras i dokumentet bedöms inte nödvändigt att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller en sammanfattning av dess innehåll.

Ambitionen är att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning som är tydlig och lättillgänglig för medborgarna men ändå uppfyller lagkraven.

Inger Olofsson
Region Västerbotten

Ingela Forsberg
Kommunekolog

Marina Olofsson
Miljöinspektör